

Weg met lood

Op 22 mei 2018 werd de Green Deal Sportvisserij Loodvrij onder-tekend op het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Deze overeenkomst tussen vier ministeries, de Unie van Waterschappen, Natuurmonumenten, Dibevo en Sportvisserij Nederland, heeft als doel de komende jaren het gebruik van lood binnen de sportvisserij volledig af te bouwen.

TEKST

Niels Brevé,
Sportvisserij
Nederland

FOTOGRAFIE

Sander Boer
en Sportvisserij
Nederland

De Romeinen dronken wijn uit bekers van lood en gebruikten lood in de waterleidingen voor irrigatie en drinkwater. Het duurde maar liefst tweeduizend jaar voordat er alternatieve, milieuvriendelijke waterleidingen werden uitgevonden en het lood echt uit de waterleidingen verdween. Lood heeft namelijk eigenschappen die het tot een vrij ideaal metaal maakt. Het is zwaar, zacht en buigzaam, goed verkrijgbaar en het heeft een relatief lage smeltemperatuur waardoor het

makkelijk kan worden verwerkt tot allerlei toepassingen. Bijvoorbeeld als gewicht bij het sportvissen. De milieuvriendelijke vervanging is pas laat in onze moderne samenleving op gang gekomen, ingeluid door een diversiteit aan innovatieve technieken en nieuwe materialen. Het giftige lood bevond zich tot voor kort noch in onder meer verfproducten, glas, soldeermiddel, cosmetica, desinfectiemiddel, glazuur, keramiek, kit, lucifers, kleurstof, munitie en benzine. Daar is het nu

allemaal uit. Toch is het lood niet overal verdwenen. Het zware metaal bevindt zich onder meer nog op oude daken, in batterijen en accu's en er wordt nog steeds mee gevist in de sportvisserij. En dat moet anders.

Een beter milieu begint bij jezelf

Het lood moet eruit en dat vindt vooral de sportvisser zelf ook. Een enquête, gehouden in 2008 onder 1000 lezers van Hét VISblad, leerde ons dat ruim 95 procent van de

Tijdens het zeevissen wordt relatief veel lood verspeeld, voor zeeverplood zijn inmiddels technisch functionele alternatieven beschikbaar.

gevraagde sportvissers het geen enkel probleem vindt om loodvrij te vissen, mits er voldoende alternatieven voor handen zijn. De sportvissers zagen vooral mogelijkheden bij vervanging van lood in de zeevisserij en de karpervisserij. In deze twee belangrijke takken van de sport worden doorgaans de wat grotere gewichten verloren en valt in principe de grootste winst te behalen als het gaat om het reduceren van het verlies aan lood. Zeker in vergelijking met het verlies op het zoete binnenwater. Tot op de dag van vandaag is er geen waterschap die loodvervuiling meet, veroorzaakt door de sportvisserij. Het neemt niet weg dat het lood zich daar wel ophoopt in de waterbodem.

Tien jaar werk om het lood eruit te krijgen

De problematiek is dus niet nieuw getuige de enquête uit 2008. In 2009 besloten karpervissers om niet meer te vissen met systemen waarbij opzettelijk lood verloren werd. In die tijd werd ook een project 'bescherm een wrak' opgericht, waarbij duikers van GetWet Maritiem het verloren vislood weghaalden bij ruim 100 wrakken op de bodem van Noordzee (waar veel gevestigd en gedoken wordt) en dit lood later omsmolten tot duikriemen. Daarnaast werd veel geld beschikbaar gesteld door de Rijksoverheid tussen 2009 en 2011 waarmee diverse milieuvriendelijke alternatieven werden ontwikkeld, getest en met subsidie in de winkel werden gezet. Diverse demonstraties werden uitgevoerd met loodvrij vissen, samen met coryfeeën uit de hengelsport en politici. De financiering werd vrijgemaakt door de Rijksoverheid en had als doel om uitvoering van actueel Europees beleid, de Kader Richtlijn Water, door te voeren in de sportvisserij. Opvolgend, in 2011, riep de European Fishing Tackle Trade Association (EFTTA) de sportvisserij en de marktsector op om vrijwillig te stoppen met het produceren, verdelen en gebruiken van lood en over te gaan op het gebruik van loodvrije alternatieven.

De Green Deal Sportvisserij Loodvrij

Sportvisserij Nederland heeft besloten het gebruik van lood zo snel mogelijk te gaan afbouwen. Ook de Nederlandse waterbeheerders en overheden vinden dit van belang. Daarom wordt binnen de Green Deal-aanpak van de overheid, die inzet op vergroening van economie en samenleving, een gezamenlijk programma gestart met als doel loodgebruik binnen de hengelsport te stoppen. Startpunt was op 22 mei waar de Green Deal Sportvisserij Loodvrij werd ondertekend door vier ministeries van de Rijksoverheid, de Unie van Waterschappen, Dibevo (de koepelorganisatie van ruim 1400 ondernemers in dierenbenodigdheden en de hengelsport), Natuurmonumenten, en Sportvisserij Nederland. Met deze deal hebben de partners zich tot doel gesteld om het loodverlies in het oppervlaktewater vanuit het sportvissen terug te brengen met 30% in 2021. Het doel is om eind 2027 de 100% te behalen. Bij onvoldoende voortgang

zal regelgeving worden ingezet. De Green Deal geldt voor de Nederlandse sportvisserij in de binnenwateren, zee en kustwateren. En daarmee nemen de partners, ook gezien in internationaal perspectief, een uniek standpunt in.

Drie sporen

Voor de komende drie jaar is het aan de partners om zich in te zetten op de volgende drie sporen: (1) om via krachtige communicatie een verdere cultuuromslag voor elkaar te krijgen, (2) door het aanbod van de diverse alternatieven te testen en te promoten, want zonder goede alternatieven zou het sportvissen niet zonder lood kunnen en (3) het instellen van loodvrije pilot-gebieden om er gaandeweg (lerend implementeren) achter te komen hoe dit het beste gaat werken.

Hamvraag

Tot slot, hoe realistisch zijn de doelen van de Green Deal?

De partners zijn er van overtuigd dat ze er

Zowel voor het karpervissen als het zeevissen zijn milieuvriendelijke alternatieven voor lood beschikbaar.

komen. "De markt trekt nog steeds aan en via de toenemende vraag die we creëren gaan we over drie jaar die 30% zeker halen. De hamvraag is echter: hoe behalen we een 100% loodvrije sport zonder een loodverbod? De tijd zal het ons leren. Maar mocht na drie jaar evaluatie het duidelijk worden dat we de 100% niet gaan halen op de huidige ingestoken weg, dan is er een stok achter de deur en zullen de partners van de Green Deal ook de juridische mogelijkheden sterker in gaan zetten."

Communicatie in de eigen media

De uitvoering van het eerste spoor ligt grotendeels bij Sportvisserij Nederland en Dibevo. Dit spoor bestaat uit het opzetten van een positieve communicatie richting sportvisser en de retailketen. Iemand die dit probleem als een van de beste kan brengen is cabaretier en sportvisser Jochem Myjer. Samen met Menno Bentveld presenteerde Jochem Myjer het 40-jarig jubileum van Vroege Vogels op 24 mei, waarbij het loodvrij vissen sterk en op plezierige wijze onder de aandacht werd gebracht van de grote schare natuurliefhebbers luisteraars. Daarnaast wordt in Hét VISblad, dat gelezen wordt door 100.000 sportvissers, elke maand een item over loodvrij vissen gepubliceerd. Ook wordt in Angling International gepubliceerd over dit Nederlandse, unieke initiatief. Alles bij elkaar is het de bedoeling dat al die positieve publiciteit een kleine mentaliteitsverandering teweeg gaat brengen in de denkwereld van de hengelsport.

Loodvrije gebieden

Voor spoor twee, de loodvrije gebieden, staan de Unie van Waterschappen, Rijkswaterstaat, Natuurmonumenten aan de lat, maar zeker ook Sportvisserij Nederland die dit werk regionaal en lokaal vorm geeft via de zeven federaties en de ruim 800 aangesloten hengelsportverenigingen. Het is de bedoeling dat bij het instellen van een loodvrij visgebied er voldoende alternatieven komen te liggen in de schappen van de hengelsportwinkels in de nabije omgeving, en dat de sportvisser hiermee bekend is. Het gaat primair om gebiedsvoorlichting en niet om een daadwerkelijk verbod. Een goed voorbeeld van hoe dit kan welslagen is de pilot van het riviertje de Roer bij Roermond. Hier wordt onder meer gericht op barbeel wordt gevestigd met stenen, die zijn verkrijgbaar in de nabij gelegen winkels. Andere loodvrije gebieden zullen nu snel volgen.

Alternatieven op de markt

Om zekerheid te hebben over wat wel en wat niet een milieuvriendelijke alternatief is werd bij aanvang van de Green Deal een lijst geleverd met een overzicht van de toxiciteit (giftigheid) van materialen en metalen ten opzichte van lood. De lijst is gebaseerd op algemeen geldende Europese normen. Uit de lijst wordt duidelijk dat milieuvriendelijke alternatieven gemaakt kunnen zijn van ijzer, steen, beton, glas, koper en wolfram (wolfram wordt tungsten in het Engels genoemd). Alternatieven die giftiger zijn dan lood, zijn bijvoorbeeld tin en zink. Dat tin giftiger is dan lood is op zich opmerkelijk te noemen. Zowel in Engeland als de USA worden namelijk visgewichten van tin aangeboden als non-toxic fishing weight. Het illustreert eens te meer de problematiek waarmee de werkgroep die zich bezig houdt met spoor drie te kampen heeft. Zonder goede, milieuvriendelijke alternatieven zou het loodvrij vissen niet kunnen. Daarom is dit spoor, het testen en prikkelen van de retailketen en het promoten van de alternatieven door de vraag te stimuleren, van cruciaal belang voor een goed en gezond milieu met een passende hengelsport.